

Protokół

6 posiedzenia, 5. sesyi, VI peryodu Sejmu galicyjskiego
z dnia 20. stycznia 1894.

Początek posiedzenia o godzinie 12 minut 35 po południu.

Przewodniczący: Marszałek krajowy J. O. Eustachy książę Sanguszko.

Sekretarze: Dr. Franciszek Paszkowski, Jan Duklan Słonecki, Jan Trzeciecki, ks. Siczynski.

Obecnych posłów 100.

Ze strony c. k. Rządu: c. k. Radca dworu Włodzimierz hr. Łoś.

Marszałek konstatuje dostateczną ilość posłów i otwiera posiedzenie.

Marszałek podaje do wiadomości, że protokół 4 posiedzenia uznaje za przyjęty, gdyż nie wniesiono przeciw niemu żadnych zarzutów, tudzież że protokół 5 posiedzenia jest złożony w biurze sejmowem do przejrzenia.

Marszałek uwiadamia Izbę, iż udzielił urlopu posłom: Gustawowi Romerowi na 5 dni, JE. Filipowi Zaleskiemu na 3 dni i Włodzimierzowi Kozłowskiemu na 1 dzień.

Sekretarze: pp. Słonecki, Trzeciecki i Dr. Paszkowski odczytują kolejno spis petycyj wniesionych po dzień 20. stycznia br., które przydzielono następującym komisjom:

Komisji gminnej: L. s. 634, 636, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 752.

Komisji szkolnej: L. s. 635, 640, 641, 653, 654, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 683, 684, 685, 686, 687.

Komisji administracyjnej: L. s. 637, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751.

Komisji prawniczej: L. s. 638, 639.

Komisji drogowej: L. s. 642, 697.

Komisji budżetowej: L. s. 643, 644, 645, 648, 649, 652, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 681, 682, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 759, 760.

Komisji gospodarstwa krajowego: L. s. 646, 651.

Komisji petycyjnej: L. s. 647, 650 i 655.

Przemawia w sprawie formalnej p. JE. Jerzy ks. Czartoryski, i stawia wniosek, ażeby ze sprawozdania z czynności Departamentu III. Wydziału krajowego, przydzielonego komisji szkolnej, część odnoszącą się do petycji kuratorji Tarnowskiego internatu dla uczniów seminarjum nauczycielskiego i komitetu opiekującego się takimże internatem w Krakowie, o przyznanie tym internatom subwencji, odesłano do komisji budżetowej.

Izba bez rozprawy uchwala zgodnie z powyższym wnioskiem.

W sprawie formalnej zabiera głos p. Abrahamowicz i stawia wniosek wzmocnienia komisji kolejowej o 4 członków.

Izba uchwala ten wniosek.

Posel hr. Męciński zabiera w sprawie formalnej głos i stawia wniosek, aby petycję l. s. 450, przydzieloną komisji drogowej, odesłano do komisji budżetowej.

Izba bez rozprawy uchwala zgodnie z powyższym wnioskiem.

Izba przystępuje do porządku dziennego, którego pierwszym punktem jest:

Pierwsze czytanie przedłożenia rządowego z projektem ustawy, którą w mieście Przemyślu pewne czynności policji miejscowej przekazane zostają ustanowionemu dla tych czynności przez Rząd organowi rządowemu.

Członek Wydziału krajowego, p. Wereszczyński, stawia wniosek odesłania tego przedmiotu do komisji gminnej.

Izba uchwala zgodnie z wnioskiem bez rozprawy.

Następuje:

Pierwsze czytanie przedłożenia rządowego z projektem ustawy zmieniającej niektóre postanowienia Ces. patentu z 5. Lipca 1853 i ustawy krajowej z 26. kwietnia 1871 o wykupieniu i regulacji ciężarów gruntowych.

Członek Wydziału krajowego, p. Wereszczyński stawia wniosek odesłania powyższego przedłożenia do komisji prawniczej.

Izba bez rozprawy uchwala ten wniosek.

Następuje:

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o zarządzie krajowych składów publicznych dla zboża i spirytusu we Lwowie i Krakowie za rok 1893.

Sprawozdawca, p. Wereszczyński, uwolniony od czytania sprawozdania wnosi imieniem Wydziału krajowego, odesłanie tego przedmiotu do komisji gospodarstwa krajowego.

Izba uchwala zgodnie z wnioskiem sprawozdawcy bez rozprawy.

Następuje:

Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie udzielenia gminie miasteczka Sokołów (pow. Kolbuszowskiego) pozwolenia na pobór opłaty gminnej od napojów spirytusowych i piwa na lat pięć.

Sprawozdawca, p. Wereszczyński czyta sprawozdanie powyższe zakończone następującym projektem ustawy:

U s t a w a :

z dnia . . . . . obowiązująca w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem o zezwoleniu gminie miasteczka Sokołowa w powiecie Kolbuszowskim na pobór opłaty gminnej od napojów spirytusowych i od piwa.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam:

Art. I.

Gminie miasteczka Sokołów dozwala się pobierać przez pięć lat, licząc od dnia wejścia w życie tej ustawy, opłatę od poniżej wyszczególnionych napojów w gminie wyrabianych lub w jej obręb wprowadzanych i w niej zużywanych, według następującej taryfy:

1) od jednego litro-stopnia alkoholu w wódce, okowicie lub spirytusie (podług stu stopniowego alkochołometra) po 10 ct. w. a., czyli od stu litro stopni (jednego hektolitra) alkoholu po 10 zł. w. a. Wódka, okowita lub spirytus niżej 40 stopni, podlega opłacie od pełnych 40 stopni;

2) od jednego litra rumu i słodzonych trunków spirytusowych po 4½ centa w. a., czyli od hektolitra po 4 zł. 50 ct.

3) od jednego litra miodu po 4 centy w. a., czyli od hektolitra po 4 zł.

4) od jednego litra piwa po 1 cencie, czyli od hektolitra po 1 zł.

Art. II.

Do uiszczenia powyższej opłaty obowiązani są wszyscy, którzy napoje w art. I. poszczególnione dla konsumpcji miejscowej wyrabiają lub sprowadzają bądź to na sprzedaż, bądź na własny użytek.

Art. III.

Okręg poborowy stanowi gmina miasteczka Sokołów.

Art. IV.

Ta opłata ciąży tylko na konsumpcji w obrębie gminy, nie można nią obciążać produkcji ani obrotu handlowego.

Art. V.

Blizsze postanowienia co do sposobu poboru tych opłat, wyda w drodze administracyjnej c. k. Rząd w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

Art. VI.

Wykonanie niniejszej ustawy polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda, Izba przystępuje więc do rozprawy szczegółowej.

Posel Trzeciecki wnosi przyjęcie całego projektu ustawy *en bloc*.

Izba w głosowaniu uchwała cały projekt ustawy *en bloc*.

Uchwaliwszy następnie na wniosek p. Trzecieckiego przystąpić do trzeciego czytania bez czytania, uchwała Izba cały projekt ustawy w trzecim czytaniu.

Następuje:

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o zamknięciu rachunków fundacyi St. hr. Skarbka za rok 1888.

Sprawozdawca p. Chamiec, uwolniony od czytania sprawozdania, wnosi imieniem Wydziału krajowego odesłanie tego przedmiotu do komisji budżetowej.

Izba uchwała zgodnie z wnioskiem sprawozdawcy bez rozprawy.

Następuje:

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o zamknięciu rachunków fundacyi St. hr. Skarbka za rok 1889.

Sprawozdawca p. Chamiec, uwolniony od czytania, wnosi imieniem Wydziału krajowego odesłanie powyższego sprawozdania do komisji budżetowej.

Izba bez rozprawy uchwała ten wniosek.

Następuje:

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o zamknięciu rachunków fundacyi St. hr. Skarbka za rok 1890.

Sprawozdawca p. Chamiec, uwolniony od czytania, stawia imieniem Wydziału krajowego wniosek odesłania powyższego przedmiotu do komisji budżetowej.

Izba bez rozprawy uchwała ten wniosek.

Następuje:

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału

krajowego z preliminarzem galic. funduszu propinacyjnego na rok 1894.

Sprawozdawca p. Sawczak, uwolniony od czytania, wnosi imieniem Wydziału krajowego odesłanie tego przedmiotu do komisji budżetowej.

Izba uchwała zgodnie z wnioskiem sprawozdawcy bez rozprawy.

Marszałek uwiadamia, iż ze względu na nieobecność chwilową posła Dworskiego punkt 9 porządku dziennego nastąpi po zreferowaniu punktów 10 i 11.

Następuje:

Sprawozdanie komisji petycyjnej o petycyi Iwana Hawryłowa i tow. w sprawie opodatkowania przemysłu domowego.

Sprawozdawca p. Merunowicz, odczytuje sprawozdanie komisji zakończone wnioskiem:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycyę Iwana Hawryłowa i towarzyszy z Chocina w powiecie kałuskim L. s. 458/94 w sprawie podatkowej, odstępuje się Wydziałowi krajowemu do ścisłego zbadania i odpowiedniego załatwienia.

Izba uchwała zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Następuje:

Sprawozdanie komisji petycyjnej o petycyi gminy Winniki (powiat lwowski) o odpisanie kosztów leczenia Adolfa Ilasiewicza.

Sprawozdawca p. Merunowicz, odczytuje sprawozdanie komisji zakończone wnioskiem:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycyę gminy Winniki, w powiecie lwowskim, o odpisanie połowy kosztów leczenia Adolfa Ilasiewicza w szpitalu powszechnym we Lwowie w kwocie 121 zł. 50 ct. w. a. odstępuje się Wydziałowi krajowemu do uwzględnienia z upoważnieniem do odpisania tej należitości.

Izba uchwała zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Następuje:

Pierwsze czytanie wniosku p. Dworskiego, w przedmiocie wykonania uchwał sejmowych co do reformy gminnej.

P. Dworski uzasadnia swój wniosek, a pod względem formalnym wnosi odesłanie go do komisji gminnej.

Izba uchwała zgodnie z wnioskiem p. Dworskiego bez rozprawy.

Następuje:

Wybór komisji górniczej z 8 członków i komisji kolejowej z 11 członków.

Na skrutatorów powołuje Marszałek pp: Popowskiego, St. hr. Dzieduszyckiego, Palcha, M. Torosiewicza i ks. Hamoraka.

Posłowie do skrutynium zaproszeni, zbierają kartki.

Sekretarz p. Trzeciecki, odczytuje następujący wniosek:

W n i o s e k.

Wysoki Sejm raczy uchwalić następujące zasady ustawy łowieckiej:

1. Każdemu, co ma przynajmniej 50 hkt. t. j. 86 morgów, wolno polować na tym okręgu polowania.

2. Obejście i ogród powinny być wyjęte z pod dzierżawy prawa polowania, a to w celu zabezpieczenia każdemu spójność domowy. Ponieważ za możliwe szkody w ogrodzie nie powinien być nikt wynagradzany, dla tego należy uznać w ogrodzie każdemu samodzielne prawo polowania.

3. Z mniejszych gruntów wolno tworzyć spółki polowe dla utworzenia okręgu polowania.

4. Polowanie, które należy do spółki, ma być oddane albo wydierżawione jednemu w drodze dobrowolnej ugody. Ten jeden odpowiada przed władzą za przepisy polowania.

5. Polowanie gromadzkie za zgodą wszystkich właścicieli może być wydierżawione w drodze dobrowolnej ugody, gdy zaś nie ma zgody, ma być wydierżawione w drodze licytacji w gminie. W tym wypadku Wydziałowi powinno przysługiwać prawo zatwierdzenia.

6. Do dzierżawy licytacji mają prawo najwięcej dający, a z tych pierwszeństwo współwłaściciele gruntów.

7. Brak karty na broń nie stanowi przeszkody posiadania albo wydierżawienia i licytacji polowania.

8. Na dowód uprawnienia do polowania otrzymuje się kartę myśliwską. Za taką kartę myśliwską nie się nie płaci.

9. Dzikie, lisy i inne szkodliwe zwierzęta wolno każdemu na swoim gruncie strzelać i jakimkolwiek innym sposobem łapać i zabijać, choćby prawo polowania było w innych rękach.

10. Żądamy, aby szkody i przekroczenia polowe, z prawa polowania wynikłe, podpadały pod

policyę polową gminy i pod dozór straży polowej w myśl ustawy polowej. Dla strzelania dzikich szkodliwych zwierząt straży polowej powinno przysługiwać prawo noszenia broni palnej. Tak samo i dochodzenie szkód polowych z polowania wynikłych, czy przez zwierzynę dziką zrzadzonych, odbywać się ma w sposób w ustawie polowej przepisany t. j. w gminie i przez gminę.

S. Potoczek

wnioskodawca.

W. Stręk, Mizia, Klemensiewicz, Palch, Ray-ski, Dr. Olpiński, J. Romańczuk, Kułaczkowski, Okuniewski, Siczynski, Dr. Midowicz, Antoniewicz, Hamorak, A. Barabasz, Huryk, Rożankowski.

Marszałek oświadcza, iż wniosek powyższy traktowany będzie podług postanowień regulaminu.

P. Okuniewski czyta następującą interpelację:

Interpelacja

do Wgo p. Komisarza rządowego!

Gdy nas w roku 1772 przyłączono do Austrii, zrozumiał wówczas Rząd cesarski, że dla podźwignięcia naszego, przez wieki uciskanego ludu, konieczne jest potrzebnem światło, wysoko pod względem moralnym stojące, duchowieństwo i dlatego cesarzowa Marya Teresa założyła w roku 1774, przy cerkwi św. Barbary w Wiedniu seminaryum dla naszych kleryków, tak zwane Barbareum, a następnie cesarz Franciszek utworzył konwikt dla kleryków w Wiedniu.

W roku 1783. nakazał cesarz Józef II. założyć we Lwowie duchowne seminaryum dycezyalne, przeobrażone już we dwa lata później w seminaryum generalne.

Celem tych wielkich monarchów było, jak powiedziano w urzędowym dokumencie, zaprowadzającym seminaryum wiedeńskie na miejsce dawniejszego Barbareum: pro excellendo gr. cath. Clero et pro promovenda sacra unione, ut Clerus gr. cath. ad sacrosanctae religionis incrementum et ipsius ritus splendorem scientiis excoleretur, quibus parochi futuri excellerent.

Minęło więcej, jak 100 lat czasu. Rozwój duchowy i narodowy halickiej Rusi, zwłaszcza zaś duchowieństwa ruskiego za ten czas jest naj-

lepszym dowodem, że naród ruski umiał zawsze cenić te instytucje, że zamiary monarchów odpowiadały jego potrzebom, znajdowały u niego zupełne zrozumienie i gorące uznanie. Cały szereg mężów wysokiej inteligencji, zasłużonych około kraju i państwa, wyszedł z tych instytucyj, mężów, którzy swoją pracą, swoim patriotyzmem i swoją inteligencją dzwignęli cały ogół narodu ruskiego z upadku, rozwinęli jego świadomość narodową.

Do ostatniej chwili nie nam o tem nie było wiadomo, żeby instytucje te w czemkolwiek sprzeniewierzyły się swemu przeznaczeniu i tym celom, jakie im wskazała wola fundatorów. a naród ruski uważał zawsze wysoką naukę, jaką jego młodym klerykom najświetlejsi nauczyciele w stolicy państwa i kraju udzielali, jako najpewniejszą zaporę przeciw szerzącej się wskutek prawa patronatu i innych stosunków krajowych demoralizacyi swego kleru a zatem i narodu.

Co prawda instytucje te pod niejednym względem stosownie do nowego ducha czasy wymagały reformy, ażeby mogły odpowiadać współczesnym wymaganiom nauki i ogół Rusinów takiej reformy żywo się domagał.

Ale zamiast tego reskryptem cesarskim z dnia 1. (13) lipca 1893 zarządzono rozwiązanie seminarium wiedeńskiego i generalnego seminarium lwowskiego, z tym dodatkiem, że zamiast tych instytucyj mają być przy każdej katedrze biskupiej utworzone seminaria dyecezyjne, zaś zdolniejszym klerykom mają być udzielane stypendya celem udania się do uniwersytetów zagranicznych.

Rozporządzenie to umotywowały dzienniki urzędowe między innemi i tem, że młodzi klerycy w Wiedniu czuli się zanadto oderwanymi od kraju rodzinnego i nie znali potrzeb i stosunków swego narodu, wśród którego mieli działać.

Z wielkim bolem i żalem przyjął naród ruski wieść o rozwiązaniu wspomnianych instytucyj, a po kraju rozeszły się różne wersje i domysły co do takiego zarządzenia, a to tem bardziej, ile, że przez przeniesienie seminarjów ze stołecznych miast państwa i kraju, do miast prowincjonalnych poziom umysłowy i moralny kleryków tylko obniżyć się musi, a wysyłanie kleryków przy pomocy obiecanych stypendyów na zagraniczne uniwersytety do Rzymu i t. d. musi

ich przecież jeszcze bardziej od kraju oderwać, aniżeli to mogło się stać we Wiedniu

Z tego powodu zapytujemy Wysoki Rząd:

1. Jakie właściwie przyczyny skłoniły do tego, iż doradził koronie wydanie wspomnianego reskryptu z dnia 1. (13) lipca 1893?

1. Jak pogodzi Wysoki c. k. Rząd intencję dotychczasowych seminarjów ruskich, wyrażoną w słowach: „ut clerus gr. cath. scientiis excoleretur“ z rozwiązaniem instytucyj, położonych w głównych miastach uniwersyteckich i z przeniesieniem ich do małych stosunkowo miast prowincjonalnych, pozbawionych bibliotek, muzeów i wszelkich nieraz najelementarniejszych środków do wyższej oświaty i to w tym samym czasie, kiedy w drugiej połowie naszej monarchii arcybiskup ostrzygowski, właśnie ze względu na wyższą oświatę bardzo słusznie wszystkie seminaria dyecezyjne w swojej archidiecezyi za poradą biskupów zlał w jedno seminarium generalne?

Dr. Okuniewski w. r.

Hamorak, Kułaczkowski, J. Romańczuk, Herasymowicz, Ochrymowicz, Teliszewski, Dr. Korol, ks. Siczynski, Potoczek, Stręk, Mizia, Dr. Antoniewicz, Barabas, Huryk.

Marszałek oznajmia, iż tę interpretację udzieli c. k. Komisarzowi rządowemu.

W sprawie formalnej zabiera głos p. Stanisław hr. Dzieduszycki i stawia wniosek wzmożenia komisji podatkowej o 4 członków.

Izba bez rozprawy uchwała ten wniosek.

P. Mikołaj Torosiewicz zdaje sprawę ze skrutynium.

Na 79 głosujących wybrani:

Do komisji kolejowej pp.: Męciński, Merunowicz, Ochrymowicz, Popowski, Romer Gustaw, Rozwadowski, Stadnicki Jan, Struszkiewicz, Szczepanowski, Vivien, Zaleski.

Do komisji górniczej pp.: Czaykowski, Gorayski, Ochrymowicz, Paleh, Skrzyński Adam, Rogoyski, Szczepanowski, Wiktor.

Marszałek zamyka posiedzenie, oznajmiając, iż najbliższe posiedzenie odbędzie się we wtorek dnia 23. stycznia b. r. o godzinie 11. przed południem, i że porządek dzienny tego posiedzenia będzie pp. Posłom rozesłany.

Koniec posiedzenia o godzinie 1. minut 30. po południu.

Marszałek krajowy:

Eustachy Sanguszko w. r.

Sekretarze:

Dr. Franciszek Paszkowski w. r.
Jan Duklan StONEcki w. r.

